Akademik Akıl
Köşe Yazıları
www.akademikakil.com Printed on Ağustos 22, 2023

Halkın Karşısında Hiç Bir Güç Duramaz: Buna Enflasyon da Dahil

By undefined
August 16, 2023
Kategoriler: Ayın Konusu: Enflasyon: Nedenleri ve Çözüm Önerileri, Fen
Etiketler: çözüm önerisi, Enflasyon, evlilik, İstatistik, örneklem, Temel bilim

Dünyamızın kuzey küresi adeta "yangın mevsimi"ni yaşıyor, insanlığın mirası ormanlarımız alev alev yanıyor… kapalı mekanların ateşini havayı hapsederek söndürebiliriz, maalesef oksijeni bol hele de rüzgarı sert olan açık alanların yangını durdurulamaz türdendir… İyi ki yukarıdan hava taşıtları ile "sert" su boşaltması sayesinde yangının beli kırılıyor. Bu şekilde karadan yangına müdahaleye uygun ve kolaylaştırıcı zemin hazırlanıyor. Bir de bu aşamada, özellikle yangından hemen öncesi yangının hem arazi hem hava şartları verisini toplayan insansız hava araçlarımızın sağlayacağı bilginin hızlı modellemesi ile su taşıyan hava ve kara operasyonlarına "nokta atış" koordinatlarını vermekle yangına müdahalede tam başarı sağlanabilir düşüncesini burada paylaşmış olalım ki böylesi uygulamanın yapıldığını da tahmin ediyoruz… yoksa yurtdışı kaynaklı haftalar ve aylar süren hasarın çok büyük olduğu vücutların kömürleştiği yangın haberleri ülkemizden de duyulurdu…

Tüm mevsim görülen enflasyon yangınına gelirsek, "şiddeti düşürmenin yolu alanı genişletmekten geçer" seslenişi ile sosyal bilimlerin bu "ekonomik yangın"ına temel bilimden örneklerle çözüm üretelim… Bakalım ne(ler) çıkacak?

Elbette enflasyon konusu uzmanlık alanımızın çok dışındadır; bununla birlikte, farklı bakışımız alanın uzmanlarına belki esinlik olabilir mi?

Nasıl ki dev şirketler güçlerini bir araya getirmek adına bir çatı altında "birleşiyor"larsa, enflasyona ve tahribatına karşı bir çözüm de gençlerimize "evlilik" önerisi olabilir… Durumu iyi olanlar için değil ama yaygın olanlarımız için "evliliğin" ruhuna uygun olabilecek en az masrafla en küçük aileyi kurabilsinler ve arkalarında geniş sülalelerinin her türlü gücünü hissetsinler… "evlilikte keramet var" sözümüz anlamını bulsun… enflasyon sebepli ekonomik zorluklar aşılabilsin…

Elbette burada iki taraf da özellikle "yuva" kuranlar için her yönden yorgunluk ve yılgınlık veren aşırılıklara gitmemek şart ve "kolaylaştırınız zorlaştırmayınız" anlayışı da şart…

Gelelim ikinci öneriye; verilere istatistik, analiz ve uzmanlık yaklaşımlarımızla bilimsel çıktılar üretebiliyoruz. İki veri kümesi arasında %40'ın üzerindeki ilişki anlamlıdır/bilimseldir diyoruz. Verilerin çıkarımlarında 4-sigma üzeri güvenilir değilleri dikkate almıyoruz. Sinyal bölü gürültü oranı 10 ve üzerisini bilimsel kabul ediyoruz ve bu rakam ne kadar büyükse alınan verinin kalitesini altın değerinde sayıyoruz. Var olan az sayıdaki değerleri kullanarak, hem değerlerin arasındaki boşlukları hem de değerlerden sonrasını tahminlendirebiliyoruz.

Tüm bunları ve çok daha fazlasını iyi bilen ve kullanan Türkiye İstatistik Kurumu, tamamlanmış bir ayın enflasyon rakamlarını açıklamak yerine mesela üç haftanın rakamlarını verebilir

ve bunun üzerinden de gelecek bir haftanın "resmi olmayan sonuçlarına göre **tahmini enflasyon**"u toplumun değerlendirmesine bırakabilir… Enflasyonu yukarı çekmesi öngörülen kalemleri gören vatandaşlarımızın sağ duyusunun "yılanın başını ezmek" yönünde harekete geçmesi olasıdır…

Tamamlanan ayın gerçekleşen enflasyon rakamları yüksek olasılıkla bir hafta önceden açıklanan "tahmini enflasyon"dan KÜÇÜK çıkacaktır…

Seçimlerde "resmi olmayan sonuçlara göre" ifadesi kulaklarımızdadır ve kesin sonuçların alınması sürecinin haftalar aldığını da hatırlayalım…

Vatandaşlarımızın enflasyonun çözümüne dahil edilmesi yani "**bilinçli tüketim toplumu**" yapılanması kalıcı çözüm olabilir… Enflasyonu zıplatacak kalemlerin erken öğrenilmesi durumunda 85 milyonumuz olumsuzluğu gidermek üzere elinden ne geliyorsa o yönde değerlendirecektir…

Hani "erken kalkan yol alır" sözümüz ne güzel, "erken tedavi" ne kadar hayati değerde olmaktadır… öngörülen enflasyonun da "erken bildirilmesi" mutlaka işe yarayacaktır…

Çeşitli ortamlarda (mesela Borsa'da) şirketler halka arz ediliyorlar sermaye geniş kitlelere yayılıyor ve güvenleniyor… Bu önerimiz, enflasyonla "topyekun" mücadele ruhuna da uygun…

Bilinçli toplum çok şeyin çözücüsüdür… bunun en iyi örnekleri toplumumuzdan çıkmaya devam etmektedir; geçmişte kurtuluş ve Çanakkale savaşları ile en üst perdeden **bağımsızlık bilinci**, yakın tarihte 15 Temmuz kalkışmasındaki **toplum bilinci**nin dimdik ayakta olması ve en yenilerde asırları aşan felaket sınırlarını taşan depremlerdeki toplumun **genetik bilinci** yine çözücü olmuştur o kadar ki bu haslet dünya ile bütünleşik örneğini sunmuştur… sıraya enflasyonu koyarsak toplumun **tüketici bilinci** bunu da çözecektir…

Rızkı veren belli, doğal kuvözünde anne mutfağından besletir, gözünü açtığında pınarlardan kana kana içtirir ta ki taşı sıksa suyunu çıkartır kıvamına gelinceye kadar… bu sinerji ile hamurlanan toplumun da karşısında enflasyon duramaz… yeter ki sınır tanımayan gelecek kaygısının kıskacında kalınmasın…

1975'li yıllarda bir aile büyüğümüz at arabası ile Eskişehir Şeker Fabrikasına satmak üzere dükkan dükkan dolaşıp boş çuval toplar karşılığında ödediği para yanında makbuz da keserdi… 1990 yılında İtalya Asiago'da köy meydanı pazarından alış-verişimde tezgahtar yazar kasa fişini poşetime otomatik koyardı… bir içerden bir dışardan örneklerin "**ekonomi kültürü**"müzde yaygınlık kazanmasını dileyelim olamıyorsa da resmilendirelim…

Uğraşı verilen cephelerin sayısı azaldıkça devletin tüm katmanları ile üzerinde yoğunlaşılan enflasyon elbette ya düşecek ya düşecek… Önerilerimiz bu inişi bir miktar öne çekmeyi ve/veya bir daha çift haneliye çıkamayacak yönde kalıcılık sağlayabilir.

Acıkınca yenen yemek daha bir lezzetli, yorgunluğun üzerine dinlenme sanki daha bir anlamlı gelir, ortamı güzel olan ibadet derinliklidir… şartlar düzeldikçe üzerine bina edilenler sağlam ve sağlıklı oluyor… herkesin karnı doysa hırsızlık olayları niye olsun denir… genç aileler çoğaldıkça aşırılıkların da azalması beklenir… uygun şartlarda enflasyonun hedefe konulmuş olması top yekûn üzerine gidilmesi çözülme olasılığını yükseltmiştir…

İş insanlarımız "mal alırken kar edilir satarken değil" ifadelerini kullanırlar; bunu dayanak yaparak sosyal bilimlerde (siyaset-politika alanları da dahil) temel bilimler gibi maddesel olabilecek bir çıkarım şöyle olabilir mi? "Müdahale/kalkışma gelecek (olan) için yapılır mevcut için değil". Bu yüzden dikkatler gidene değil "gelen"e çevrilmelidir… 85 milyonumuz da dikkatini enflasyonu azdıracak kalemlere yöneltecektir.

"Yumuşak karın" ifadesinin Türk Dil Kurumundaki bir anlamı, *kişilerin, kurumların, ülkelerin konuşulmasından, gündeme getirilmesinden rahatsız olduğu durumlar, konular.* Diğeri, *bir kimsenin veya bir ülkenin saldırıya en uygun yeri* anlamında. Bu vücut diline karın bölgelerimizin esinlik ettiğini tahmin edebiliriz… Soru şu: "Vücutlarımızın karın bölgesi niye yumuşak?" Sistemimize girdi tepeden, "toplanma yeri" ise orta bölgededir. Bedenin alt ve üst organları 7/24 hareketli, kas yapılı ve sertelmiştir. Oysa vücudumuzun ambarı olan orta bölgesi tahterevallinin ortası gibi en hareketsiz kısmıdır, kaslaşmamış dolayısıyla da yumuşak kalmayı sürdürüyor bir ömür boyu… Anatomimiz böyle iken aşırı tüketimimiz de bu durumu daha bir olumsuzluğa götürüyor. Artık gündemlerimizde "zayıflama" konusu eksik olmuyor… Tüketirken harcıyoruz, şimdi bir de zayıflamak için de masraf yapıyoruz çift taraflı zarar… oysa bu işi, döviz bürolarının yaptığı gibi "alırken de kar ediyorlar satarken de" ye dönüştürmemiz gerekmez mi?

Bu duruma yine eskimezlerimizden bir çözüm üretelim, "işten artmaz dişten artar" sözümüz de hem obezlikle hem de enflasyonla mücadelede vücudumuz sağlıkla kalsın ekonomimiz de güçlensin.

Coğrafyamızdan bir bilgeye sormuşlar: "nasıl geçiniyorsunuz?" Cevabı gayet basit ve tek kelime: "**tasarruf**" yaparak… bu da enflasyon çözümlerinden bir kalemdir diyelim… buna "ayağını yorganına göre uzat" deyişimizi de ekleyelim…

"Tırnaklarımızı kazıyarak" edinimizlerin sarsılmazlığı da bir o kadar "sağlam"dır, her türlü meydan okumalarda "bileği bükülemeyen" kılan da bu özelliğimiz midir acaba?

"Uyuyanı uyandırmak kolay ama uyumayıp uyur görüneni uyandırmak mümkün değildir" denir; günümüzde varsıl ile yoksul arasındaki ekonomik makas tüm küresel katmanlarda "uçurum" açıklığındadır, istenirse "nükleer silah" potansiyelindedir adeta uyuyan bir dev gibi ve yeri zamanı gelince uyandırılıyor olmalıdır…

Pişmiş tavuğun başına gelmeyen memleketin başına geliyor adeta feleğin çemberinden geçercesine; her türlü doğal afetler bizde, coğrafyamızın dertleri üzerimizde, terörün her türlüsü mücadelemiz, kalkışma-pandemi-savaş ve diğerleri… hepsi de bütçeden… Rusya-Ukrayna savaşından öğrendim ki bazı zengin ülkelerin ordusu da yok, savunma hizmetini NATO'dan karşılıyorlar, oh ne güzel bütçelerindeki askeri harcama kalemleri sıfır… biz dünyanın sayılı ordusu sahipliğiyiz hem de NATO üyesiyiz… masrafları iki ile çarp… lise yıllarından milli bütçemizin üçte birinin askeriyeye gittiğini hatırlıyorum…

Eskinin devletler arasındaki uzay yarışı, şimdilerde dünya zenginleri arasında uzay rekabetine dönüştü, "turistik uzay uçuşları" derken iş "milyonerlerin uzay yarışı"na doğru yol alıyor… makas bu kadar açıkken küresel ekonomik farklılıklar nasıl iyileştirilecek? Bu durumda enflasyonun çözümünde küresel araçları da dikkate almak gerekecek gözüküyor…

Dil öğrenmenin ne kadar zor olduğunu bilmeyenimiz yoktur, ana dili dışında ikinci resmi dile zorlanan toplumların ekonomileri üzerinden zengin geçinenlerin bütçeleri gibi hiç olunmadı.

Ülkemiz bütçesi emek yoğun üzerine temellenmiş, hazırda olanı "bozdur harca" anlayışı olmasa gerek; yerüstü zenginlikleri ile de bölgesel ve küresel güçlendik ve şimdilerde ilk defa doğanın sunduğu yeraltı zenginlikleri de gündemde, geleceği şekillendirecek büyük yerli sermayesi olacak, vatandaşları ile bölüşerek de beklenen özlem giderilecektir.

Bugünlerde leylekler sıcak güney küreye göç yoluna düştüler, öbek öbek yüzlercesini İstanbul semalarımızdan uğurluyoruz, ilk gelmişlerdi ilk ayrılanlar da onlar… gökyüzünün göçerleri gibi enflasyonu da uğurlayacağımız günler elbet yakındır bir farkla tekrar gelmemek üzere…

Bugün maaş günümüz, 35 yıldır hesabıma bir kez bile yatmadığı vakıa değildir, her şeye rağmen devletimiz bin yıllık görkemi ile dimdiktir, esnektir ama sarsılmazdır tıpkı uçağın dev kanatları gibi…

“Akılsız başın cezasını ayaklar çeker” sözümüz ile yazımızı ilişkilendirerek sonlandıralım; vücut ağırlığımız iki ayak üzerindedir, tüm gün oturmakla da yoruluyoruz, ne zamanki uzandığımızda ancak gerçek dinlenme sağlanabiliyor. O halde “dinlenmenin yolu alanı genişletmekten” geçiyor… yazıya başlarken “şiddeti düşürmenin yolu alanı genişletmekten geçer” seslenişi ile de enflasyonun şiddetli ateşini ancak evrensel küme olan 85 milyonumuza yaymakla söndürebileceğiz… Evrenin ve içeriğinin işleyişi “temel bilim” üzerinedir ve şaşmaz. Mutfaktayız, fikir üretmek bizden uygulanabilirliğini tartmak yönetimlerimizden diyelim.
